

APSPIESTĪBA: MOZUS IZCELSME UN DZIMŠANA

Sabata pēcpusdienai

NEDEĻAS PĒTĪJUMIEM:

2. Moz. 1:1–22; 1. Moz. 37:26–28; 1. Moz. 39:2, 21; Ap. d. 7:6; Gal. 3:16, 17; 2. Moz. 2:1–25.

ATMIŅAS PANTS:

“Pēc ilgāka laika nomira Ēģiptes ķēniņš, un Israēla bērni nopūtās par savu jūgu un brēca, un viņu brēkšana par viņu jūgu cēlās augšup pie Dieva. Un Dievs uzklausīja viņu vaidus, un Dievs pieminēja Savu derību ar Ābrahāmu, Īzāku un Jēkabu. Un Dievs uzlūkoja Israēla bērnus, un Dievs ņēma tos vērā” (2. Moz. 2:23–25).

2. Mozus grāmata sasaucas ar stāstiem par apspiestajiem, atstumtajiem, vajātajiem, ekspluatētajiem un degradētajiem. Tādējādi cilvēki, kas mūsdienās jūtas pamesti, aizmirsti un paverdzināti, var rast cerību, jo tas pats Dievs, kurš izglāba ebrejus, var izglābt arī viņus.

2. Mozus grāmata runā par eksistenciālām dzīves cīņām un par netaisnībām un pārbaudījumiem, kas ir šīs dzīves sastāvdaļa. Ikvienu var iedrošināt stāsti par Dieva iejaukšanos par labu Viņa ciešanās esošajiem cilvēkiem. Dievs dzird apspiesto saucienus, redz viņu cīņas, atzīmē viņu asaras un nāk palīgā viņu ciešanās.

Dievs uzņemas iniciatīvu, lai atbrīvotu tos, kas Viņam uzticas. Mums vienkārši ticībā jāpieņem tas, ko Viņš mums piedāvā. Tāpēc ir jāpēta 2. Mozus grāmata, jo tā norāda uz to, ko Jēzus ir darījis mūsu visu labā. Tā ir grāmata par pestīšanu, atbrīvošanu un galīgo glābšanu – tas viss pieder mums ticībā Kristum Jēzum un tam, ko Viņš mums ir nodrošinājis.

Ja mūsu acis ir vērstas uz Dievu, tad arī satraukuma un tumsas apstākļos mēs atpazīsim Viņa klātbūtni, rūpes un palīdzību, Viņam vadot mūs uz mūžīgo Apsolīto Zemi.

lepazīsimies ar šīs nedēļas tēmu, lai sagatavotos Bībeles izpētei 5. jūlijā.

Dieva tauta Ēģiptē

2. Mozus grāmatu ebreju valodā sauc “shemot”, burtiski tulkojot, “vārdi”, saskaņā ar šī senā dokumenta ievadvārdiem: “Šie ir Israēla bērnu vārdi.” Vispirms uzskaitīta sentēva Jēkaba ģimenes līnija.

Izlasi 2. Moz. 1:1–7. Kāda būtiska patiesība šeit atrodama? _____

2. Mozus grāmata sākas ar atgādinājumu par Dieva svētību. Kad sentēvs Jēkabs un viņa ģimene apmetās uz dzīvi Ēģiptē, tie bija tikai 70 cilvēki (1. Moz. 46:27, 2. Moz. 1:5), bet israēlieši “augļojās un ļoti pieauga, un vairojās un tapa ļoti vareni, tā ka zeme bija piepildīta ar tiem” (2. Moz. 1:7). Iziešanas laikā viņi saskaitījās un sanāca “kādi seši simti tūkstošu vīru bez bērniem” (2. Moz. 12:37).

Izlasi 2. Moz. 1:8–11. Kāda bija israēliešu situācija pirms izceļošanas? _____

Bībeles teksts Israēla tautas stāstu Ēģiptē aino tumšās krāsās. 2. Mozus grāmata sākas ar viņu paverdzināšanu, ko veic ēģiptiešu darba vadītāji, un piespiedu darbu, ko viņi uzlika ebrejiem. Tomēr 2. Mozus grāmata beidzas ar Dieva mierpilno un mierinošo klātbūtni Saiešanas teltī, israēliešu nometnes centrā (sk. 2. Moz. 40). Starp šiem diviem pretējiem poliēm ir aprakstīts Dieva triumfs. Kungam atbrīvojot Savu tautu no verdzības, pašķīrot Sarkano jūru un apstādinot tā laika spēcīgāko armiju, atklājas Dieva iespaidīgā uzvara pār ļaunajiem spēkiem.

Stāsts paradoksāli uzsver: “Jo vairāk tos [israēliešus] apspieda, jo vairāk tie vairojās un izpletās” (2. Moz. 1:12). Tas ir, neatkarīgi no cilvēku mahinācijām, Dievs joprojām ir suverēns un glābs Savu tautu, pat ja apstākļi šķiet bezcerīgi, vismaz no cilvēku perspektīvas.

Varu bija pārņēmis jauns ķēniņš, kurš nepazīna Jāzepu. Ko šis stāsts mums atklāj par to, ka mums nekad nevajadzētu uzskatīt apstākļus – īpaši labus apstākļus – par pašsaprotamiem? _____

Vēsturiskais konteksts

Kad Jēkaba ģimene ieradās Ēģiptē pēc bada laikiem Kānaānā (1. Moz. 46), Ēģiptes ķēniņš bija draudzīgs pret ebrejiem, pateicoties Jāzepam un visam tam, ko viņš bija darījis ēģiptiešu labā.

“Un faraons sacīja Jāzepam: ‘Redzi, es tevi ieceļu pār visu Ēģiptes zemi.’ Un faraons novilkā savu gredzenu no savas rokas un deva to Jāzepam rokā, un viņš apvilka tam dārgas drēbes un lika tam zelta ķēdi ap viņa kaklu. Un viņš lika tam braukt savos otrajos ratos, kas tam bija, un lika saukt viņa priekšā: ‘Metieties ceļos!’ Tā viņš to iecēla pār visu Ēģiptes zemi” (1. Moz. 41:41–43).

Kāda bija Jāzēpa apbrīnojamo panākumu atslēga Ēģiptē pēc tik grūta sākuma?

(Izlasī 1. Moz. 37:26–28 un 1. Moz. 39:2, 21.) _____

Visticamākais Jāzēpa stāsta vēsturiskais fons ir šāds: jaunais valdnieks 2. Moz. 1:8, “kurš nepazīna Jāzēpu”, ir Ahmose (1570. –1546. g. p.m.ē.). Viņam sekoja Amenhoteps I (1546. –1526. g. p.m.ē.), valdnieks, kurš baidījās no israēliešiem un apspieda tos. Vēlāk Tutmoss I (1525. –1512. g. p.m.ē.) izdeva nāves dekrētu visiem ebreju vīriešu kārtas bērniem. Viņa meita Hatšepsuta (1503. –1482. g. p.m.ē.) bija princese, kas pieņēma Mozu par savu dēlu. Faraons Tutmoss III (1504. –1450. g. p.m.ē.), kurš kādu laiku valdīja kopā ar Hatšepsutu, bija faraons israēliešu izceļošanas laikā.

Iziesāna no Ēģiptes varētu būt notikusi 1450. gadā p. m. ē., martā (sk. William H. Shea “Exodus, Date of the”, The International Standard Bible Encyclopedia, red. Džefrijs V. Bromilijš et al., 2. sēj. [Grand Rapids, MI: William B. Eerdmans, 1982], 230.–238. lpp.). Lai izprastu iziesānas laiku, izpētiet šādus Bībeles tekstus: 1. Moz. 15:13–16, 2. Moz. 12:40, 41, Soģu 11:26 un 1. Ķēn. 6:1 (skat. arī Ap. d. 7:6, Gal. 3:16, 17).

2. Moz. pirmā nodaļa aptver ilgu laiku – no Jāzēpa laikiem, kad viņa tēvs Jēkabs ar visu ģimeni ieradās Ēģiptē, līdz faraona nāves dekrētam. Lai gan pastāv diskusijas par precīzu gadu skaitu, svarīgi ir tas, ka Kungs to neaizmirsā pat tad, kad Viņa tauta bija paverdzināta svešā zemē.

Tas ir, lai gan daudzas detaļas par ebrejiem tolaik Ēģiptē vismaz pagaidām paliek apslēptas (sk. 1. Kor. 13:12), Dieva rakstura atklāsmes joprojām atspīd no šīs grāmatas lappusēm, tāpat kā no visiem Svētajiem Rakstiem. Mēs varam zināt, ka neatkarīgi no tā, cik slikti viss šķiet, Dievs vienmēr ir blakus, un mēs varam Viņam uzticēties jebkurā sliktā situācijā.

Ebreju vecmātes

2. Mozus grāmatu nevar saprast, ja netiek pieņemtas 1. Mozus grāmatas mācības. Ebreji pārcēlās uz Ēģipti, bet pēc lielas labklājības un miera laikiem viņi tika paverdzināti.

Taču Dievs Savus ļaudis nepameta viņu problēmu dēļ, lai gan reizēm tā varēja šķist. Nav šaubu, ka daudzi ebreji bija izmisuši par savu nožēlojamo stāvokli. Tomēr būdu laikā Viņš nāk palīgā ar Savu vareno roku. Mūsu Kungs iedrošina Savus sekotājus: “Piesauc Mani būdu laikā, tad Es izglābšu tevi, un tev būs Mani godāt” (Ps. 50:15).

Izlasi 2. Moz. 1:9–21. Kādu galveno lomu spēlēja uzticīgās vecmātes, un kāpēc viņas tiek stāstā pieminētas? _____

2. Mozus grāmatā neviens faraons netiek minēts vārdā. Viņiem ir tikai “faraona” tituls, kas nozīmē “ķēniņš”. Ēģiptieši uzskatīja, ka faraons ir dievs uz zemes, dieva Ra (vai arī Ozīrisa vai Hora) dēls. Ra tika uzskatīts par augstāko ēģiptiešu dievību, pašu saules dievu.

Tomēr, neskatoties uz visu savu spēku, šis “dievs” nespēja piespiest vecmātes rīkoties pretēji savai pārlicībai. Faktiski, atšķirībā no bezvārda faraona, abas vecmātes ir nosauktas – Sifra un Pua (2. Moz. 1:15). Tās ir ļoti cienīgas, jo bijās Kungu. Faraona ļaunā pavēle viņas neietekmēja, jo tās godāja Dievu vairāk nekā zemes valdnieka pavēles (skat. arī Ap. d. 5:29). Dievs viņas svētīja ar lielām ģimenēm. Cik spēcīga liecība par uzticību! Šīs sievietes, neskatoties uz to, cik maz viņas pārzināja teoloģiju, ne tikai zināja, kas ir pareizi, bet arī izvēlējās darīt pareizo.

Kad faraons redzēja, ka viņa plāns ir izgāzies, viņš pavēlēja ēģiptiešiem nogalināt visus ebrejiem dzimušos vīriešu kārtas mazuļus. Viņiem tie bija jāiemet Nīlas upē, iespējams, kā upuri Hapi, Nīlas dievam un arī auglības dievam. (Šis ir pirmais dokumentētais notikums, kad ebreji bija jānogalina tikai tāpēc, ka viņi ir ebreji.) Nāves dekrēta mērķis bija pakļaut ebrejus, iznīcināt visus vīriešu kārtas pēcnācējus un iekļaut sievietes ēģiptiešu tautā, tādējādi izbeidzot draudus, ko faraona izpratnē ebreji radīja viņa tautai.

Vecmātes ne tikai zināja, kāda ir pareizā rīcība, bet arī to īstenoja. Kāda acīmredzama vēsts mums šeit ir dota? _____

Mozus dzimšana

Izlasi 2. Moz. 2:1–10. Kāda loma Mozus dzimšanas stāstā bija Dieva aizgādībai un aizsardzībai? _____

Mozus dzimšanas un dzīves vēsturiskais fons ir savijņojošs, jo viņš dzīvoja slavenās Ēģiptes 18. dinastijas laikā. Viens karalis šīs dinastijas laikā – Tutmoss III, saukts par “Ēģiptes Napoleonu”, – tiek uzskatīts par vienu no slavenākajiem senās Ēģiptes faraoniem.

Lai gan piedzimstot Mozum tika piespriests nāvessods (sk. 2. Moz. 1:22), viņš piedzima kā “jauks” dēls (ebreju “tob”, burtiski “labs”; 2. Moz. 2:2). Šis ebreju termins raksturo ko vairāk par ārējo skaistumu. Šis vārds tiek lietots, piemēram, raksturojot Dieva darbu radīšanas nedēļas laikā, kad Viņš paziņoja, ka viss ir “labs”, pat “ļoti labs” (1. Moz. 1:4, 10, 31).

Kā jauns radījums šis “labais” bērns saskaņā ar Dieva plānu kļūs par pieaugušo, kas izvedīs ebrejus no verdzības. Kurš būtu varējis iedomāties viņa nākotni piedzimšanas brīdī, īpaši šādos smagos apstākļos? Tomēr Dievs piepildīs Savus vārdus Ābrahāmam, Īzākam un Jēkabam. Viņš bija noslēdzis ar viņiem derību, ka dos viņu pēcnācējiem Apsolīto zemi (2. Moz. 2:24, 25). Un, jā, lai to paveiktu, Viņš izmantos tieši šo zīdaini vairākus gadu desmitus vēlāk.

Līdz tam Ēģiptes princese Hatšepsuta pieņēma Mozu par savu dēlu. Vārdam, kas dots Mozum, ir ēģiptiešu izcelsme, kas nozīmē “dēls” vai “dzimis”, kā tas atspoguļots nosaukumos “Ah-mose” (“Akh dēls”) vai “Thut-mose” (“Tota dēls”). Tādējādi viņa vārds ebreju valodā ir tulkots kā “Moše”, proti, “izvilkts”. Viņa dzīvība brīnumainā kārtā tika izglābta, kad viņš tika “izvilkts” no upes.

Mēs zinām tikai dažas lietas par viņa agrīno dzīvi. Pēc brīnumainās izglābšanās un adoptēšanas pirmos 12 gadus Mozus nodzīvoja kopā ar savu īsto ģimeni (2. Moz. 2:7–9; Elena Vaita “Sentēvi un pravieši”, 244. lpp.). Pēc tam Mozus saņēma ēģiptiešu vislabāko izglītību, lai viņu sagatavotu kā nākamo Ēģiptes faraonu (“Sentēvi un pravieši”, 245. lpp.). Tik liela daļa šīs izglītības bija bezjēdzīga vai pat darbojās pret to, kas patiešām bija svarīgs, – zināšanām par Dievu un Viņa patiesību.

Cik daudz jūs mācāties tādu saturu, kas galu galā ir bezjēdzīgs, salīdzinot ar to, kas patiešām ir svarīgs? _____

Plānu maiņa

Izlasi 2. Moz. 2:11–25. Kādi notikumi strauji mainīja visu Mozus dzīves virzienu?

Ko mēs varam mācīties no šī stāsta? _____

Ko darītu Mozus? Vai viņš ļautos Ēģiptes vilinājumam un galma priekiem, vai arī viņš ciestu grūtības kopā ar savu tautu? Notikumi drīz vien piespieda viņu pieņemt lēmumu.

“Kad faraons dzirdēja par šo lietu, viņš meklēja Mozu nogalināt, bet Mozus bēga no faraona un mita Midiāna zemē, un apmetās pie kādas akas” (2. Moz. 2:15).

Pēc ēģiptieša nogalināšanas Mozum tiešām nebija citas izvēles, vismaz attiecībā uz palikšanu Ēģiptē. Tādējādi, ja nu viņam bija plāns tiešām kāpt Ēģiptes tronī un kļūt par “dievu”, šie plāni ātri tika izbeigti. Tā vietā, lai kļūtu par dievu (pie tam – viltus dievu), Mozus izvēlējās kalpot patiesajam Dievam. Nav šaubu, ka bēgšanas laikā Mozum nebija ne jausmas, kas viņu sagaida nākotnē.

“Visa šī lieta ātri vien kļuva zināma ēģiptiešiem un stipri pārspilētā veidā drīz nonāca faraona ausīs. Ķēniņam tika stāstīts, cik daudz šī rīcība nozīmējot, jo Mozus esot nodomājis vest savu tautu pret ēģiptiešiem, gāzt valdību un apsēsties uz troņa, tā ka valstij vairs neesot nekādas drošības, ja viņu atstāj dzīvu. Valdnieks tūlīt nolēma, ka Mozum jāmirst. Bet pats Mozus, uzzinājis par draudošajām briesmām, bēga uz Arābiju.” (Elena Vaita “Sentēvi un pravieši”, 247. lpp.)

Mozus nodzīvoja 120 gadus (5. Mozus 34:7), un viņa mūžu var iedalīt trīs daļās, katrā pa 40 gadiem. Pirmie 40 gadi pavadīti Ēģiptē, lielākā daļa – karaļa pilī. Nākamos 40 gadus viņš pavadīja Jetrus mājā Midiānas teritorijā.

Tomēr tieši pēdējie 40 gadi aizņem lielāko daļu no pirmajām piecām Mozus grāmatām (un arī šī ceturkšņa tēmas), stāstot par Israēla agrīno aicinājumu liecināt pasaulei, kas iegrimusi elkdievībā, un atklājot patiesā Dieva būtību un raksturu (sk. 5. Moz. 4:6–8).

Vai tas, ka Mozus nogalināja ēģiptieti, bija Dieva plāns? Ja nē, ko šis stāsts mums māca par to, kā Dievs stāv pāri jebkurai situācijai un var izmantot to Saviem mērķiem? Kā Rom. 8:28 palīdz mums saprast šo svarīgo patiesību? _____

TĀLĀKĪEM PĒTĪJUMIEM:

Izlasi Elenas Vaitas grāmatā “Sentēvi un pravieši” nodaļu “Mozus” 241.–251. lpp.).

Bībelē lasām, ka “vecmātes bijās Dieva un nedarīja tā, kā Ēģiptes ķēniņš viņām bija sacījis, bet atstāja zēnus dzīvus” (2. Moz. 1:17). Elena Vaita trāpīgi komentē vecmāšu uzticību un mesianisko cerību: “Sievietēm, kuru nodarbošanās bija saistīta ar palīdzību dzemdībās, tika pavēlēts ebreju vīriešu kārtas bērnus nonāvēt jau pie dzimšanas. Šīs lietas ierosinātājs bija sātans. Viņš zināja, ka no israēliešiem celsies atsvabinātājs, un, skubinot ķēniņu iznīcināt visus bērnus, cerēja aizkavēt Dieva nodomu. Bet sievietes bijās Dievu un tādu pavēli neuzdrošinājās izpildīt. Kungs viņu rīcību atzina par pareizu un tās svētīja.” (Elena Vaita “Sentēvi un pravieši”, 242. lpp.)

Labā ziņa šajā visā ir tā, ka, neskatoties uz sātana plāniem, Dievs stāvēja pāri visam un izmantoja uzticīgus cilvēkus, lai atvairītu ienaidnieku. Mēs dzīvojam ienaidnieka teritorijā, un Jēzus to nosauca par “princi”, “šīs pasaules valdnieku”, “šīs pasaules varas nesēju” (Ef. 2:2, NKJV, Jāņa 14:30). Sātans uzurpēja šo stāvokli no Ādama, bet Jēzus Kristus uzvarēja viņu Savā dzīvē un ar Savu nāvi pie krusta (Mt. 4:1–11, Jņ. 19:30, Ebr. 2:14). Lai gan sātans joprojām ir dzīvs un aktīvs, kā tas atklājās viņa mēģinājumā nogalināt šos bērnus, viņa paša nāvēssoda izpilde ir droša (Jņ. 12:31, Jņ. 16:11, Atkl. 20:9, 10, 14). Labā ziņa ir tā, ka dzīves grūtības var pārvarēt ar Dieva žēlastību (Fil. 4:13). Šī žēlastība ir mūsu vienīgā cerība.

JAUTĀJUMI PĀRRUNĀM:

- 1. Kāpēc Dievs atļāva ebrejiem dzīvot Ēģiptē un tikt apspiestiem? Kāpēc bija vajadzīgs tik ilgs laiks, līdz Dievs iesaistījās viņu labā? Atcerieties arī, ka katrs cilvēks cieš tikai tik ilgi, kamēr viņš dzīvo. Tas ir, kopumā ciešanu laiks tautai bija garš, bet katrs cieta tikai tik ilgi, kamēr bija dzīvs. Kāpēc šo atšķirību ir svarīgi saprast, cenšoties izprast cilvēku ciešanas kopumā?*
- 2. Vairāk pakavējieties pie jautājuma par to, kā Mozus karstgalvīgo rīcību, nogalinot ēģiptietī, Dievs varēja izmantot. Pieņemsim, ka viņš to nebūtu izdarījis... Vai tas nozīmētu, ka ebreji tomēr nebūtu aizgājuši no Ēģiptes? Paskaidrojiet savu domu.*